

Poslovanje i ljudska prava

Škotska

1. Koju vrstu sudske zaštite mogu dobiti u vašoj zemlji kao žrtva povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Uključuje li ta zaštita naknadu?

Zakonom o Škotskoj iz 1998. zahtijeva se da svi propisi koje donese škotski parlament i svi akti članova škotske vlade budu u skladu s pravima utvrđenima Europskom konvencijom o ljudskim pravima. Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. zabranjeno je da tijela javne vlasti u Škotskoj postupaju protivno pravima iz Konvencije. Ako dođe do povrede ljudskih prava, škotski sudovi ovlašteni su odlučivati u predmetima i pružati pravne lijekove.

Zakonom o trgovačkim društvima iz 2006. utvrđena je pravna osnova na temelju koje se poduzeća osnivaju i vode. Krunski ured i služba javnog tužiteljstva (*Crown Office and Procurator Fiscal Service, COPFS*) može pokrenuti postupak protiv škotskih poduzeća pred škotskim sudovima ako postoje dokazi da je počinjeno kazneno djelo.

Zakonom o trgovini ljudima i njihovu izrabljivanju (Škotska) iz 2015. konsolidiran je i ojačan postojeći kazneni zakon Ujedinjene Kraljevine protiv trgovine ljudima i njihova izrabljivanja te se poboljšava status žrtava i potpora koja im se pruža.

Zakon sadržava odredbe o uspostavi jedinstvenog kaznenog djela trgovine ljudima za sve vrste izrabljivanja odraslih osoba i djece, njime se uspostavljaju strože zakonske kazne za trgovinu ljudima koje se primjenjuju u slučaju drugih kaznenih djela te je preoblikovano prethodno zasebno kazneno djelo ropstva, služenja i prisilnog ili obveznog rada.

U članku 4. Zakona iz 2015. navodi se da se kazneno djelo ropstva, služenja i prisilnog ili obveznog rada mora tumačiti u skladu s člankom 4. Europske konvencije o ljudskim pravima.

Pravne osobe (npr. poduzeće), udruženja i partnerstva bez pravne osobnosti mogu biti proglašeni krivima za kazneno djelo trgovine ljudima ili za kazneno djelo iz članka 4. Zakona iz 2015. Člankom 39. Zakona iz 2015. predviđeno je da relevantne osobe u takvom tijelu (kao što je direktor) također mogu biti proglašene krivima za prethodno opisano kazneno djelo.

Kako je propisano Zakonom iz 2015., glavni državni odvjetnik objavio je upute za tužitelje o kaznenom progonu navodnih ili potvrđenih žrtava kaznenog djela trgovine ljudima i kaznenog djela iz članka 4. (ropstvo, služenje i prisilni ili obvezni rad). COPFS i dalje primjenjuje te upute kako bi se zajamčilo da žrtve ne podliježu kaznenom progonu zbog kaznenih djela koja su počinile kao posljedicu toga.

Škotski pravobranitelj za javnu službu ima široku nadležnost. To je posljednji stupanj za rješavanje pritužbi na rad većine decentraliziranih javnih službi u Škotskoj. Škotski pravobranitelj za javnu službu pruža i neovisne usluge preispitivanja za Škotski fond za socijalnu skrb s ovlastima da poništi ili izmijeni odluke koje donose vijeća o zahtjevima za skrb zajednice i dodjelu bespovratnih sredstava za krizne situacije. Škotski pravobranitelj za javnu službu ima vrlo ograničenu ulogu u pogledu naknade. Rezultate postupaka koje provodi obično iznosi u obliku preporuka javnim službama koje su predmet pritužbe. Njegove ovlasti i dužnosti utvrđene su Zakonom o škotskom pravobranitelju za javnu službu iz 2002.

Ako osoba smatra da su joj povrijeđena ljudska prava, može zatražiti neovisno pravno savjetovanje.

2. Postoje li posebna pravila za teške povrede ljudskih prava? Primjenjuju li se ta pravila na kaznena djela protiv okoliša ili ozbiljno izrabljivanje radne snage?

U Izjavi o zemljišnim pravima i odgovornostima u Škotskoj, koju je škotska vlada objavila u skladu sa Zakonom o zemljišnoj reformi (Škotska) iz 2016., utvrđeno je šest načela za pomoć u oblikovanju politike o zemljišnim pitanjima u Škotskoj. Prvo je od tih načela sljedeće: „Općim okvirom zemljišnih prava, odgovornosti i javnih politika trebala bi se promicati, ostvarivati i poštovati relevantna ljudska prava povezana sa zemljištem, pridonositi javnom interesu i dobrobiti te uravnotežiti javne i privatne interese. Okvirom bi se trebao podupirati održivi gospodarski razvoj, štiti i unaprjeđivati okoliš, pomagati u postizanju socijalne pravde i izgradnji pravednijeg društva.”

Zakonom iz 2016. zahtijeva se da škotski ministri redovito preispituju Izjavu i podnose izvješće Parlamentu.

Odgovor na pitanje br. 1 sadržava informacije o trgovini ljudima i njihovu izrabljivanju.

3. Žrtva sam povrede ljudskih prava zbog aktivnosti europske transnacionalne korporacije koja je počinjena izvan Europske unije. Imam li pristup sudovima u vašoj zemlji ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Koji su uvjeti za traženje pravne zaštite zbog povrede mojih prava? Gdje mogu pronaći više informacija?

Posebni pravni lijekovi dostupni u slučaju povrede ljudskih prava ovisit će o tome je li to pravo predviđeno engleskim općim pravom ili zakonom.

Člankom 2. Zakona o trgovini ljudima i njihovu izrabljivanju (Škotska) iz 2015. predviđena je primjena kaznenog djela trgovine ljudima u Ujedinjenoj Kraljevini i drugdje, što odražava činjenicu da aktivnost trgovine ljudima može uključivati aktivnosti koje se u cijelosti ili djelomično odvijaju izvan Škotske.

Zakonom iz 2015. predviđeno je i da državljanin Ujedinjene Kraljevine, osoba koja je u trenutku počinjenja kaznenog djela imala uobičajeno boravište u Škotskoj ili pravna osoba osnovana u skladu s pravom nekog dijela Ujedinjene Kraljevine čini kazneno djelo izrabljivanja ljudi neovisno o tome gdje se relevantna radnja dogodila. Ima li osoba uobičajeno boravište u Škotskoj odredit će se na temelju svih činjenica i okolnosti slučaja. Smatra se da je bilo koja druga osoba počinila kazneno djelo trgovine ljudima samo ako se bilo koji dio relevantne radnje odvija u Ujedinjenoj Kraljevini ili ako je relevantna radnja poduzeta s ciljem dolaska ili ulaska neke osobe u Ujedinjenu Kraljevinu, odlaska iz nje ili putovanja unutar nje.

4. Mogu li pučki pravobranitelji, tijela za ravnopravnost ili nacionalne institucije za ljudska prava pružiti potporu žrtvama povreda ljudskih prava koje su počinile europske transnacionalne korporacije izvan Europske unije? Mogu li ta tijela istražiti moj predmet ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Postoje li u vašoj zemlji druge javne službe (kao što je inspektorat rada ili inspektorat za zaštitu okoliša) koje mogu istražiti moj predmet? Gdje mogu pronaći informacije o svojim pravima?

Regulatorni okvir za poduzeća u Škotskoj uvelike je sličan onome u ostatku Ujedinjene Kraljevine i Europe, a niz različitih regulatornih tijela uređuje poslovne aktivnosti. Njihove su provedbene ovlasti usmjerene na kažnjavanje poduzeća, a ne na potporu žrtvama. Međutim, ako aktivnost ima element kaznenog djela, mehanizme uspostavljaju policija i druge vladine agencije.

U Škotskoj postoje dvije nacionalne institucije za ljudska prava:

- Škotska komisija za ljudska prava (*Scottish Human Rights Commission, SHRC*)
- Komisija za zaštitu jednakosti i ljudskih prava (*Equality and Human Rights Commission, EHRC*)

Škotska komisija za ljudska prava i Komisija za jednakost i ljudska prava dijele nadležnost u području ljudskih prava te obje imaju važnu, iako različitu, ulogu u promicanju i praćenju provedbe međunarodno priznatih ljudskih prava na nacionalnoj razini. Ovlasti tih komisija opisane su na njihovim internetskim stranicama.

Škotski pravobranitelj za javnu službu u posljednjem stupnju odlučuje o pritužbama na rad većine decentraliziranih javnih službi u Škotskoj. Pravobranitelj je neovisni dužnosnik te u obavljanju svojih dužnosti ne podliježe uputama ili kontroli ni jednog člana škotske vlade ili škotskog parlamenta. Pri rješavanju pritužbe škotski pravobranitelj za javnu službu može razmotriti navodne povrede ljudskih prava. Nije vjerojatno da se neka europska transnacionalna korporacija nalazi na popisu tijela koja mogu podnijeti pritužbu škotskom pravobranitelju za javnu službu. Škotski pravobranitelj za javnu službu može razmotriti pritužbe na usluge privatnog ili dobrovoljnog sektora ako se one pružaju u ime tijela koje je u njegovoj nadležnosti.

Osim toga, u članku 9. stavcima 4. i 5. Zakona o škotskom pravobranitelju za javnu službu iz 2002. navodi se tko može podnijeti pritužbu škotskom pravobranitelju za javnu službu. Takve osobe u trenutku podnošenja pritužbe moraju imati boravište u Ujedinjenoj Kraljevini ili su se radnje koje su predmet pritužbe morale dogoditi dok se osoba nalazila na području Ujedinjene Kraljevine.

5. Određuje li vaša zemlja europskim transnacionalnim korporacijama obvezu uvođenja mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja za povrede koje su posljedica njihovih poslovnih aktivnosti? Primjenjuju li se te obveze i na povrede koje su počinjene izvan Europske unije? Tko je nadležan za praćenje tih aktivnosti u vašoj zemlji? Postoje li javna izvješća s informacijama o funkcioniranju sustava?

Ujedinjena Kraljevina uspostavila je Nacionalnu kontaktnu točku za Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, koje sadržavaju skup preporuka za odgovorno poslovanje koje se, među ostalim, odnose na ljudska prava. Kao dio Ministarstva međunarodne trgovine Nacionalna kontaktna točka Ujedinjene Kraljevine odgovorna je za informiranje o Smjernicama OECD-a i za provedbu povezanog mehanizma za podnošenje pritužbi. Ako poduzeće krši Smjernice OECD-a, bilo koja zainteresirana strana, uključujući njegove zaposlenike ili njihove sindikate te zajednice na koje utječu aktivnosti poduzeća, može podnijeti pritužbu Nacionalnoj kontaktnoj točki. Nacionalna kontaktna točka posreduje u svrhu postizanja sporazuma između stranaka, a ako to nije moguće, odluka o tome je li poduzeće postupilo protivno Smjernicama objavljuje se i stavlja na raspolaganje javnosti. Informacije o podnošenju pritužbe možete pronaći na [internetskim stranicama Nacionalne kontaktne točke](#).

Za usluge savjetovanja i posredovanja u Ujedinjenoj Kraljevini možete se obratiti i [Uredu za savjetovanje građana](#) i [Službi za savjetovanje, mirenje i arbitražu](#).

6. Imam li posebna prava ako sam ranjiva žrtva koja traži zaštitu zbog povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Imam li pristup pravnoj pomoći i pod kojim uvjetima? Koje će troškove pravna pomoć pokriti? Imam li pristup pravnoj pomoći pod istim uvjetima ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u?

Javno financirana pravna pomoć omogućuje osobama da poduzmu radnje za zaštitu svojih prava ili da plate svoju obranu ako si to inače ne bi mogle priuštiti.

Pri podnošenju zahtjeva za pravnu pomoć u skladu sa Zakonom o pravnoj pomoći (Škotska) iz 1986. nije potrebno imati boravište u Škotskoj. Postoje dvije vrste pravne pomoći u građanskim stvarima:

i. pružanje savjeta i pomoći, pri čemu pravni zastupnik može savjetovati, postavljati upite i komunicirati s drugima u ime klijenta; savjeti i pomoć dostupni su za pitanja iz škotskog prava (uključujući pravo Ujedinjene

Kraljevine koje se primjenjuje u Škotskoj), ali se općenito ne mogu pružati u postupcima pred sudom

ii. pravna pomoć u građanskim stvarima koja je dostupna u postupcima pred škotskim sudovima.

Obje vrste pravne pomoći u građanskim stvarima podliježu zakonskim kriterijima prihvatljivosti. Pružanje savjeta i pomoći podliježe financijskim kriterijima prihvatljivosti. Kriteriji prihvatljivosti za osobe koje traže pristup pravnoj pomoći u građanskim stvarima dosljedni su i transparentni, a podneseni zahtjevi podliježu zakonski propisanim ispitivanjima. Prva dva ispitivanja odnose se na pravnu osnovanost zahtjeva. Mora se dokazati da postoji pravna osnova za predmet za koji se traži pravna pomoć („osnovana sumnja“) te da je razumno upotrijebiti javna sredstva u potporu predmetu. Treće ispitivanje odnosi se na financijsku situaciju podnositelja zahtjeva.

Više informacija možete pronaći na [internetskim stranicama Škotskog odbora za pravnu pomoć](#).

U skladu s člankom 9. Zakona o trgovini ljudima i njihovu izrabljivanju (Škotska) iz 2015. škotski ministri ovlašteni su odrediti razdoblje tijekom kojeg se odraslim osobama mora pružati potpora i pomoć ako postoje opravdani razlozi da se vjeruje da su bili žrtve kaznenog djela trgovine ljudima i izrabljivanja ljudi. Propisima koji su stupili na snagu 1. travnja 2018. utvrđeno je razdoblje potpore od 90 dana koje uključuje pružanje potpore i pomoći za, među ostalim, sljedeće svrhe:

- smještaj
- svakodnevni život
- liječničko savjetovanje i liječenje (uključujući psihološku procjenu i liječenje)
- pismeno i usmeno prevođenje
- savjetovanje
- pravno savjetovanje
- informacije o drugim uslugama dostupnima odrasloj osobi
- repatrijaciju.

U članku 10. Zakona iz 2015. navedene su ovlasti škotskih ministara da donose propise o potpori i pomoći koja se može pružiti odrasloj osobi koja jest ili se za nju čini da je žrtva ropstva, služenja i prisilnog ili obveznog rada. U propisima koji su stupili na snagu 1. travnja 2018. navedeno je da bi postupak utvrđivanja je li odrasla osoba žrtva takvog kaznenog djela, pružena potpora i pomoć te razdoblje za koje je to predviđeno trebali biti jednaki kao za žrtvu kaznenog djela trgovine ljudima i izrabljivanja ljudi.

Škotska vlada sklopila je sporazume o financiranju s organizacijom [Migrant Help \(Pomoć za migrante\)](#) (koja pruža potporu odraslim žrtvama trgovine ljudima i izrabljivanja ljudi, osim žena koje su žrtve trgovine ljudima radi komercijalnog seksualnog iskorištavanja) te organizacijom [Trafficking Awareness Raising Alliance \(Savez za informiranje o trgovini ljudima\)](#) (koja pruža potporu ženama koje su žrtve trgovine ljudima radi komercijalnog seksualnog iskorištavanja). [Centar za potporu \(Anchor Service\)](#), koji je dio nacionalnog zdravstvenog sustava (NHS) za područje Greater Glasgow i Clyde, prima sredstva i za pružanje psihološke pomoći svim odraslim žrtvama trgovine ljudima i izrabljivanja ljudi koje su utvrđene u Škotskoj.

■ Posljednji put ažurirano: 30/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.